

KİMYA DERSİ 9 VE 10. SINIF DERS KİTAPLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Orhan ERCAN*

Kadir BİLEN**

Özet

2007 yılında kimya dersi öğretim programı değişikliği ile beraber kimya ders kitapları yeniden yazılmaya başlanmıştır. Ders kitapları öğretmenler tarafından derslerde kullanılan en önemli kaynaktır. Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin ders kitapları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla araştırmacı tarafından bir ölçek geliştirilmiştir. Ön uygulamalar yapıldıktan sonra MEB tarafından düzenlenen 279 numaralı kimya dersi öğretim programları kursuna Türkiye'nin her şehirden katılan 98 kimya öğretmenine uygulanmıştır. Ölçeğe faktör analizi uygulanmış ve altı faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0,89 olarak bulunmuştur. Ölçek maddelerine ilişkin öğretmen görüşleri sıklık ve yüzde olarak verilmiş, ayrıca cinsiyet, okul türü, unvan ve hizmet süresi değişkenlerine göre öğretmenlerin görüşleri istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Veri analizi için SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Araştırma sonunda öğretmenlerin ders kitabına ilişkin; hazırlık çalışmalarında bazı eksiklikler bulunduğu, ölçme değerlendirme kısmı ile ilgili sorun yaşadığı, öğretim programını tam olarak yansıtmadığı, yeterince etkinlik olmadığı, bazı ünitelerinin çok yoğun olduğu, öğrenci seviyesinin üzerinde olduğu nu düşünceleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ders kitabı, kimya dersi, öğretmen görüşleri

Giriş

Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca 2003 yılından itibaren ilköğretim ve ortaöğretim programları yenileme çalışmaları başlamıştır. Bu kapsamda öncelikle ilköğretim programları yenilenmiş 2007 yılından itibaren ise ortaöğretim programları yenilenmeye başlanmıştır. Programı değişenler arasında olan kimya dersinde oldukça köklü denilebilecek değişiklikler göze çarpmaktadır. Sözelimi, yapılandırıcı yaklaşıma vurgu yapılması; Simyadan Kimyaya ve Elementler Kimyası gibi içeriğe yeni konular eklenmesi; kimyasal yasalarla ilgili matematiksel hesaplamalar ve kimyasal hesaplamalar gibi konuların çıkarılması; öğrencilerde beceri gelişimine önem verilmesi gibi değişiklikler örnek olarak verilebilir.

Öğretim programlarındaki değişikliklerle beraber ders kitaplarında değişikliğe gidilmiş ve kitapların yeniden yazılması gündeme gelmiştir. Bu amaçla Eskişehir ilinde bir komisyon oluşturulup ders kitapları yenilenmeye başlanmıştır. Ders kitap-

* Yrd. Doç. Dr.; KSÜ, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi ABD, Kahramanmaraş

** Yrd. Doç. Dr.; KSÜ, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği ABD, Kahramanmaraş

ları öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde öğretmenlerle birlikte birincil derecede önem taşıyan öğretim materyalleridir. Bu bakımdan hem anlaşılır ve işlevsel olması, hem de öğretim programlarını yansıtabilmesi ders kitaplarının vazgeçilmez özelliklerinin başında gelmelidir. Nitekim Demirel ve Kıroğlu (2005) ders kitapları ile öğretim programları arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklamaktadırlar: “Ders kitabı, bir eğitim programında yer alan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ile ölçme değerlendirme boyutlarına uygun olarak hazırlanmış ve öğrenme amaçlı kullanılan basılı bir öğretim materyalidir.” Bu bakımdan öğretim programları ile ders kitapları arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Ders kitapları öğretim programları temel alınarak hazırlanması gerektiği için öğretim programlarının uygulanmasındaki en temel eğitim materyalidir (Güzel vd., 2009).

İyi bir öğretim programından kötü bir ders kitabı yazılabilir ancak kötü bir öğretim programından iyi bir ders kitabının yazılması pek mümkün gözükmemektedir.

Ders kitapları, öğretim programlarında yer alan konulara ait bilgileri planlı ve düzenli bir biçimde inceleyip açıklayan, bilgi kaynağı olarak öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten temel dokümanlardır (Ünsal ve Güneş, 2004). Aynı zamanda ders kitapları, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve uygun bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır (Duman vd., 2001). Ders kitapları vazgeçilmezliğinin yanı sıra, öğretimin daha nitelikli olmasına da katkı sağlar. Ders kitaplarının asıl görevi, hem öğretmenler hem de öğrenciler için temel öğretim materyali olmasının yanı sıra bilgileri koordineli bir şekilde düzenlemek, öğrencinin kendi kendine öğrenebilmesine imkân tanımak ve kişilik gelişimine katkı sağlamaktır (Ceyhan ve Yiğit, 2003).

Ders kitaplarının öğretimde en önemli kaynaklardan biri olarak kullanılması çeşitli işlevleri taşımasını gerektirmektedir. Bu işlevler arasında, bilgiye ulaşma, bilgileri zihinde mantıksal bir bütün içinde gruplandırıp ilişkilendirebilme, kendi kendine öğrenmeye zemin oluşturma, doğru davranışların kalıcı olmasına katkı sağlama, kişilik geliştirme sayılabilir (TUGİAD, 1993, akt. Demir vd., 2009). Yapılan araştırmalarda ders kitaplarından bir eğitim materyali olarak %70 ve üzerinde faydalandığı, öğrencilerin sınıf ortamındaki zamanlarının neredeyse dörtte üçünü ders kitaplarıyla ilgili etkinliklerle geçirdikleri belirlenmiştir (Karamustafaoğlu vd., 2005). Bu bakımdan ders kitaplarının sınıf ortamındaki temel kaynak olma niteliği yadsınamaz bir gerçektir. Ders kitapları mutlaka anlaşılır olmalı, öğretim programını yansıtmalı, kullanışlı olmalı, hata bulunmamalı ve çağdaş normlara göre uzun uğraşlar sonucunda hazırlanmalıdır.

Ders kitapları, Türk Standartları Enstitüsü 21.04.1992 tarih, TS 10220 sayılı ve 16.08.2009 tarihinde konfirme edilen (URL-1, 2010) her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılan ders kitaplarının bulunması gereken niteliklere uymalıdır. Aynı zamanda Haziran 2007 tarihli 2597 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan “Ders Kitapları İle Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” dikkatle incelenerek hazırlanmalıdır.

İlgili alan yazın incelendiğinde, ders kitaplarının niteliği, içeriği, öğretim programını yansıtmaya düzeyi gibi çeşitli yönlerinin araştırıldığı çalışmalara rastlamak mümkündür (Çepni vd., 2001; Aycan vd., 2002; Ünsal ve Güneş, 2002; Ünsal ve Güneş, 2003; Öcal ve Yiğittir, 2007; Atıcı, Samancı ve Özel, 2007; Doğru ve Ataalkın,

2008; Demirbaş, 2008; Nakiboğlu, 2009; Arslan ve Özpınar, 2009a; Arslan ve Özpınar, 2009b; Aydın, 2010). Örneğin Arslan ve Özpınar (2009a) 6. sınıf matematik ders kitaplarının öğretim programı ile uyumlu olup olmaması bakımından karşılaştırmışlar ve ölçme değerlendirme ile ilgili eksikliklere rağmen ders kitaplarının matematik öğretim programına uygun olduğunu tespit etmişlerdir. Nakiboğlu (2009) deneyimli kimya öğretmenlerinin kimya ders kitaplarını kullanma düzeylerini araştırmış; öğretmenlerin konu anlatımı sırasında ders kitaplarından çok fazla yararlandıklarını ve birincil kaynak olarak ders kitaplarını kullandıklarını ortaya çıkarmıştır. Aydın (2010) kimya 9. sınıf ders kitabını öğretmen görüşlerine göre değerlendirdiği araştırmasında ders kitaplarında uygulamaya yönelik eksiklikler ve aksaklıklar bulunduğunu tespit etmiştir.

Bu araştırmanın, kimya ders kitaplarının revizyonu sırasında kitap yazım komisyonuna ve kitapların değerlendirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne hazırlanan, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından ders kitabı olarak 5 yıllığına onaylanan 9 ve 10. sınıf kimya ders kitaplarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Değişen öğretim programlarına paralel olarak Millî Eğitim Bakanlığınca ders kitapları da yenilenmiştir. Bilindiği gibi yeni öğretim programına göre hazırlanan kitaplardan, 2008-2009 eğitim öğretim yılında 9., 2009-2010'da 10., 2010-2011'de ise 11. sınıf ders kitabı okutulmaktadır. Bu nedenle ders kitaplarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini almak önemlidir. Araştırma doğrultusunda aşağıdaki problem durumlarına cevap aranmıştır.

- Öğretmenlerin 9 ve 10. sınıf kimya ders kitapları ile ilgili düşüncelerinin sıklık ve yüzde dağılımı nedir?
- Öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin görüşleri ile unvanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin görüşleri ile görev yaptıkları okul türü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin görüşleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada karma araştırma yöntemi (mixed research design) kullanılmıştır. Karma model araştırması araştırmanın bir aşamasında ya da araştırma süreçlerinin iki ya da daha fazla aşaması boyunca hem nicel hem de nitel araştırma yaklaşımlarının birlikte kullanılması şeklinde ifade edilebilir. Bir taramada çoklu kapalı uçlu ya da nicel tipte maddelerin yanında birkaç açık uçlu nitel tipte maddeleri içeren bir anketin uygulanması buna örnek olarak gösterilebilir (Balci, 2009:245).

Nicel verilerin toplanmasında tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun şekilde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2000).

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olarak da durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Nitel çalışmada, tümevarım ilkesiyle hareket edilir ve incelenen probleme ilişkin toplanan verilere açıklamalar getirilir. Açıklama ve yorumlar benzer konuları anlamada ilgili bireylere yardımcı olduğu ölçüde amaca ulaşılmıştır. Temel amaç, sayılar yoluyla genellenebilir sonuçlara ulaşmak değil; araştırılan konu ile ilgili betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliği açısından verilerin olabildiğince ayrıntılı ve doğrudan sunulması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:278-292).

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretmen Görüşlerini Belirleme Anketi” ile toplanmıştır. Anket hazırlama sürecinde alanında uzman 5 öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuş ve ayrıca pilot uygulama ile madde analizi tekniği kullanılarak ankete son şekli verilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı (Cronbach’s alpha) 0,89 olarak bulunmuştur.

Veriler SPSS 15.0 paket programında analiz edilerek yorumlanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın örneklemini, 2010 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Dairesince belirlenen Türkiye’nin her ilinden 279 numaralı Kimya Dersi Öğretim Programları Kursu’na katılan 98 kimya öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler rastgele belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü, mesleki kıdemleri, cinsiyetleri ve unvanları Tablo 1’de sıklık ve yüzde olarak verilmiştir.

Tablo 1: Çalışmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

	Özellik	N	%
Cinsiyet	Erkek	73	74,5
	Kadın	25	25,5
Görev Yapılan Okul Türü	FenLisesi	13	13,3
	AnadoluLisesi	45	45,9
	Genel Lise	20	20,4
	Meslek Lisesi	20	20,4
Mesleki Kıdem (Yıl)	1-5	1	1,0
	6-10	21	21,4
	11-15	42	42,9
	16-20	26	26,5
	21+	8	8,2
Unvanı	Başöğretmen	0	0,0
	Uzman Öğretmen	30	30,6
	Öğretmen	68	69,4
	Stajyer Öğretmen	0	0,0

Tablo 1'den de görüleceği gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %25,5'i kadın, %74,5'i ise erkektir. Öğretmenlerin önemli bir kısmı (%45,9) Anadolu lisesinde görev yapmakta iken, %13,3'ü fen lisesinde, %20,4'ü genel lisede ve %20,4'ü ise meslek lisesinde görev yapmaktadır.

Araştırmada 1-5 yıl arası hizmet süresine sahip öğretmenlerin oranı %1, 6-10 yıl arası hizmete sahiplerinki %21,4, 16-20 yıl arası %26,5, 11-15 yıl arası hizmet süresine sahip öğretmenlerin oranı %42,9 ve 21 yıl ve üzeri hizmete sahip olanların oranı ise %8,2 olarak belirlenmiştir. Öğretmenler arasında başöğretmen ve stajyer öğretmen bulunmazken, uzman öğretmenlerin oranı %30,6 öğretmenlerin oranı ise %69,4'tür.

Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin görüşleri "Öğretmen Görüşlerini Belirleme Anketi" ile toplanmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin kişisel bilgileri alınmış, ikinci bölümde öğretmenlerin ders kitapları ile ilgili görüşleri likert tipi ölçekle belirlenmiş, üçüncü bölümde ise açık uçlu sorularla öğretmenlerin bu görüşleri derinlemesine analiz edilmiştir.

Anket geliştirme süreci şu aşamalardan oluşmuştur: Öncelikle MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı kimya dersi öğretim programı geliştirme komisyonu üyeleri ile görüşülmüş ders kitaplarından beklentilerini ifade eden maddeler oluşturulmuştur. Benzer şekilde MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ders kitabı inceleme komisyonu üyeleri ile görüşülmüştür. Bunlara ilaveten Haziran 2007 tarihli 2597 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan "Ders Kitapları İle Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge" incelenmiş ve üç kimya öğretmeni ile de görüşmeler yapılarak madde havuzu oluşturulma işlemi tamamlanmıştır. Bu şekilde 46 maddeden oluşan bir madde havuzu elde edilmiştir. Uygulama öncesi anketin geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yapmak amacıyla alanında uzman 5 öğretim üyesine "Anket Değerlendirme Formu" gönderilmiş ve ön uygulama olarak 10 kimya öğretmeni ile çalışılmıştır. Geçerliliği ve güvenilirliği düşüren maddeler çıkarılmak suretiyle ankete son şekli verilmiştir. Anket dörtlü likert tipinde (tamamen katılıyorum, katılıyorum, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum) 30 maddeden ve 5 açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma sonunda nicel yöntem ile elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programında analiz edilerek yorumlanmıştır. Nitel yöntem ile elde edilen verilerin ise sıklık ve yüzde değerleri verilmiştir.

Araştırmada hangi analiz yönteminin kullanılacağına karar vermek için öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ve homojen olup olmadığına bakılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakmak için Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov Testi uygulanmış ve $p > 0,05$ olarak belirlenmiştir. Verilerin homojen olup olmadığına bakmak için ise ANOVA'da homojenlik analizine bakılmış ve $p > 0,05$ olarak belirlenmiştir. $p > 0,05$ olduğu için parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Buna göre, cinsiyet ve unvan değişkenleri bakımından öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t testi, kıdem ve görev yapılan okul türü değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek için tek yönlü ANOVA analizi yöntemleri uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi $p = 0,05$ olarak alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde geçerlik ve güvenilirlik hesaplamaları yapılarak geçerli ve güvenilir olduğu belirlenen veri toplama aracı ile elde edilen bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar bulunmaktadır.

a. Anketten Elde Edilen Betimsel Bulgular:

Kimya ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçeğe istatistiksel olarak birbiri ile ilişkili olan maddeleri belirlemek için faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla, faktör analizi yöntemlerinden döndürülmemiş ve asal eksenlere göre döndürülmüş (Rotation: Varimax) temel bileşenler analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre faktör yükü 0,35 ve 0,35'den büyük olanlar aynı faktörde toparlanmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin altı faktörden (*hazırlık çalışmalarının niteliği, konuların işlenişi, ders kitabında etkinlikler, yardımcı unsurlar, ders kitabının yapısı, ölçme değerlendirme*) oluştuğu belirlenmiştir.

1. Öğretmenlerin Ders Kitaplarına İlişkin Görüşlerinin Sıklık ve Yüzde Dağılımına İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ölçekten elde edilen verilere sıklık ve yüzde dağılımı analizi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Görüşlerini Belirleme Ölçeği Sonuçları Sıklık ve Yüzde Dağılımı

			Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
			N	%	N	%	N	%	N	%
Hazırlık Çalışmaları	1	Hazırlık çalışmalarını öğrencilerin konu ile ilgili önbilgilerini açığa çıkarmaya yöneliktir.	24	24,5	65	66,3	9	9,2	0	0,0
	2	Ünite girişleri öğrenciyi konuya motive edici niteliktedir.	14	14,3	68	69,4	15	15,3	1	1,0
	3	Ders kitabındaki konular öğrenciyi muhakeme etmeye yönlendirecek şekilde düzenlenmiştir.	2	2,0	44	44,9	47	48,0	5	5,1
Konuların İşlenişi	4	Ders kitabındaki konular öğrenciyi eleştirel düşünmeye yönlendirecek şekilde düzenlenmiştir.	2	2,0	40	40,8	51	52,0	5	5,1
	5	Ders kitabındaki anlatımlar öğrencilerin öğrendiklerini günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlayacak tarzdadır.	8	8,2	61	62,2	24	24,5	5	5,1
	6	Ders kitabındaki konular öğrencide bilimsel merak uyandırmaktadır.	2	2,0	50	51,0	39	39,8	7	7,1
	7	Ders kitabındaki konular öğrenciyi araştırma, inceleme yapmaya yönlendirmektedir.	4	4,1	42	42,9	47	48,0	5	5,1
	8	Ders kitabındaki konular öğrencilerin sorgulama becerilerini geliştirecek nitelikte işlenmiştir.	3	3,1	42	42,9	49	50,0	4	4,1

9	Etkinlikler öğrencilerin bizzat etkinliğe iştirak edecekleri şekilde düzenlenmiştir.	1	1,0	60	61,2	34	34,7	3	3,1
10	Etkinlikler, özelliğine göre grup, gruplar arası ya da bireysel çalışmalara yönlendirecek niteliktedir.	1	1,0	62	63,3	34	34,7	1	1,0
11	Etkinlikler, öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirecek niteliktedir.	2	2,0	61	62,2	29	29,6	6	6,1
12	Ders kitabındaki etkinlikler günlük hayatla ilişkilendirilmiştir.	12	12,2	64	65,3	22	22,4	0	0,0
13	Ders kitabında her konuya ilişkin yeterince etkinlik vardır.	1	1,0	33	33,7	50	51,0	14	14,3
14	Yardımcı unsurlar (görseller, okuma metinleri, grafikler vb.) konu anlatımını destekler niteliktedir.	4	4,1	58	59,2	33	33,7	3	3,1
15	Ders kitabında yer alan resimler, fotoğraflar ve diğer yardımcı unsurlar konu ile alakalıdır.	7	7,1	80	81,6	10	10,2	1	1,0
16	Ders kitabında yer alan resimler, fotoğraflar ve diğer yardımcı unsurlar anlaşılırdır.	4	4,1	77	78,6	14	14,3	3	3,1
17	Ders kitabı öğretim programının öngördüğü öğrenme yaklaşımını destekler niteliktedir.	1	1,0	51	52,0	42	42,9	4	4,1
18	Ders kitabındaki kavramlar öğrenci seviyesine uygundur.	1	1,0	41	41,8	49	50,0	7	7,1
19	Ders kitabında gereksiz bilgi ve ayrıntılara yer verilmemiştir.	7	7,1	32	32,7	47	48,0	12	12,2
20	Ders kitabındaki istatistikî ve bilimsel veriler güncel verilerle uyumludur.	3	3,1	65	66,3	27	27,6	3	3,1
21	Ders kitabındaki konuların işlenişinde yakından uzağa, basitten karmaşığa, somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmiştir.	5	5,1	55	56,1	35	35,7	3	3,1
22	Ders kitabı öğretim programı kazanımlarını tam olarak yansıtmaktadır.	3	3,1	32	32,7	48	49,0	15	15,3
23	Ünite sonlarında verilen ölçme ve değerlendirme soruları öğrencilerin konuyu anlayıp anlamadıklarını belirleyecek niteliktedir.	2	2,0	37	37,8	44	44,9	15	15,3
24	Ünite sonlarındaki ölçme değerlendirme soruları yeterli sayıdadır.	1	1,0	26	26,5	54	55,1	17	17,3
25	Ünite sonlarındaki ölçme değerlendirme soruları geleneksel ölçme değerlendirme teknikleri ağırlıklıdır.	2	2,0	34	34,7	57	58,2	5	5,1
26	Ölçme değerlendirme soruları öğrencilerin muhakeme yeteneklerini geliştirici niteliktedir.	2	2,0	45	45,9	46	46,9	5	5,1
27	Ölçme değerlendirme soruları öğrenci seviyesine uygundur.	2	2,0	57	58,2	31	31,6	8	8,2
28	Ünitelerdeki her konuya ilişkin ölçme değerlendirme sorusu mevcuttur.	5	5,1	54	55,1	33	33,7	6	6,1
29	Ölçme değerlendirme soruları öğrencilerin öğrendiklerini günlük hayatta kullanmalarını sağlayacak niteliktedir.	5	5,1	46	46,9	40	40,8	7	7,1
30	Ölçme değerlendirme soruları ölçme değerlendirme teknikleri bakımından dengeli dağıtılmıştır.	3	3,1	50	51,0	40	40,8	5	5,1

Tablo 2'den kimya öğretmenlerinin ders kitaplarındaki hazırlık çalışmalarının öğrencilerin ön bilgilerini açığa çıkardığı fikrine %24,5 kesinlikle katılıyorum, % 66,3 katılıyorum seçeneklerini işaretleyerek çok büyük oranda katıldıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ünite girişlerinin öğrenciyi konuya motive edici nitelikte olduğu fikrine % 69,4 ile katılmaktadırlar. Dolayısıyla öğretmenlerin ders kitaplarının hazırlık çalışmalarını bölümlerini beğendikleri söylenebilir.

Öğretmenler, ders kitabının öğrencilerde eleştirel düşünmeyi sağlayacağı fikrine %40,8 katılıyorum, %52,0 katılmıyorum düzeyinde görüşlerini belirtmişlerdir. Ders kitabındaki konuların öğrenciyi araştırma, inceleme yapmaya yönlendirdiğine ise, %42,9 katılıyorum, %48,0 katılmıyorum düzeyinde görüşlerini belirtmişlerdir. Benzer bir durum ders kitabının öğrencilerin sorgulama becerilerini geliştireceği fikrinde görülmektedir. Öğretmenler, bu görüşe %42,0 katılıyorum, %50,0 katılmıyorum düzeyinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Genel olarak öğretmenlerin ders kitabında konuların işlenişine yönelik olumsuz bir görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmenler, ders kitabındaki etkinliklerin öğrencilerin bizzat katılarak yapmasına yönelik olarak düzenlendiğine %61,2 katılıyorum, %34,7 katılmıyorum düzeyinde görüş beyan etmişlerdir. Bu bulgudan öğretmenlerin büyük oranda ders kitabındaki etkinliklerin öğrenci merkezli olduğu fikrinde olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğretmenler ders kitabındaki etkinliklerin özelliğine göre grup, gruplar arası veya bireysel çalışmalara yönlendirecek tarzda hazırlanmış olduğu fikrine de büyük oranda katılmaktadırlar (%63,3).

Bilindiği gibi son yıllarda hazırlanan öğretim programlarının önemli bileşenlerinden birisi öğrencide beceri gelişimini sağlamaktır. Öğretmenler ders kitabının öğrencilerde bilimsel süreç becerilerini geliştirecek nitelikte hazırlandığına %62,2 katılıyorum, %29,6 katılmıyorum düzeyinde görüşlerini dile getirmişlerdir.

Öğretmenler, öğretim programlarının temel unsurlarından birisi olan "günlük yaşamla ilişkilendirme"nin ders kitabına yansıtıldığına %8,2 kesinlikle katılıyorum ve %62,2 katılıyorum görüşü ile büyük oranda katılmaktadırlar. Öğretmenlerin büyük oranda böyle düşünmelerinin sebebi öğretim programının günlük yaşamla ilişkilendirildiğini düşünmelerinden kaynaklanmış olabilir.

Öğretmenler, ders kitabındaki etkinliklerle ilgili genel olarak olumlu görüş bildirmiş olmalarına rağmen önemli bir oranda ders kitabında yeterince etkinlik bulunmadığı görüşünü savunmuşlardır. Öğretmenlerin yaklaşık %65'i ders kitabında yeterince etkinlik bulunmadığını belirtmiştir.

Bir ders kitabının işlevsel olabilmesinin önemli faktörlerinden birisi yardımcı unsurların anlaşılır olması, yerinde kullanılması ve anlatımla doğru ilişkilendirilmesidir. Öğretmenler ders kitaplarındaki yardımcı unsurların, konu anlatımını desteklemesine %59,2 katılıyorum, %33,7 katılmıyorum; konu ile alakalı olmasına %7,1 kesinlikle katılıyorum, %81,6 katılıyorum; anlaşılır olmasına ise %78,6 katılıyorum, %14,3 katılmıyorum düzeyinde görüşlerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğretmenlerin ders kitaplarında kullanılan yardımcı unsurların konu anlatımını desteklediği, konu ile alakalı olduğu ve anlaşılır olduğu fikrine büyük oranda katıldıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenler ders kitabının öğretim programının öngördüğü öğrenme yaklaşımını desteklediğine %52,0 katılıyorum, %42,9 katılmıyorum düzeyinde görüşlerini

ifade etmişlerdir. Benzer şekilde öğretmenlerin yaklaşık %60'ı ders kitabında gereksiz bilgi ve ayrıntılara yer verildiği kanaatinde dirler. Dolayısıyla öğretmenlerin öğretim programının öngördüğü öğrenme yaklaşımının ders kitaplarında yansıtıldığına katıldıkları ancak kullanılan bazı kavramların öğrenci seviyesi üzerinde olduğunu ve gereksiz bilgi ve ayrıntılara yer verildiğini düşündükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenler, ünite sonlarındaki soruların öğrencilerin konuyu anladığını belirlemeye yönelik olduğuna %37,8 katılıyorum, %44,9 katılmıyorum ve %15,3 kesinlikle katılmıyorum düzeyinde görüşlerini dile getirmişlerdir. Dolayısıyla öğretmenlerin ünite sonlarındaki ölçme değerlendirme sorularının öğrencilerin konuyu anladıklarını belirleyecek nitelikte olmadığını, yetersiz sayıda olduğunu ve yeni tekniklerin ağırlıkta olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

2. Öğretmenlerin Ders Kitaplarına İlişkin Düşüncelerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analizinden Elde Edilen Bulgular:

Araştırmadan elde edilen verilerde "Öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili düşünceleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna cevap aranmış, elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	Levene Testi		sd	t	P
					F	p			
Hazırlık çalışmalarının niteliği	Kadın	25	1,94	0,53	0,037	0,848	96	0,014	0,989
	Erkek	73	1,94	0,52					
Konuların işlenişi	Kadın	25	2,49	0,42	1,326	0,252	96	0,240	0,811
	Erkek	73	2,51	0,51					
Ders kitabında etkinlikler	Kadın	25	2,37	0,36	0,007	0,934	96	0,616	0,539
	Erkek	73	2,42	0,38					
Yardımcı unsurlar	Kadın	25	2,24	0,46	0,901	0,345	96	0,754	0,453
	Erkek	73	2,17	0,35					
Ders kitabının yapısı	Kadın	25	2,63	0,35	1,885	0,173	96	1,237	0,219
	Erkek	73	2,51	0,44					
Ölçme değerlendirme	Kadın	25	2,57	0,39	1,381	0,243	96	0,223	0,824
	Erkek	73	2,59	0,41					

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliği ve konuların işlenişine ilişkin toplam görüş puanları ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bu bulgu, hazırlık çalışmalarının niteliği ve konuların işlenişine ilişkin toplam görüş puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Ders kitabında etkinliklere ve yardımcı unsurlara yönelik toplam görüş puanları ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > 0,05$). Bu bulgudan ders kitabında etkinlikler ve yardımcı unsurlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin ders kitabının yapısına ilişkin toplam görüş puanları ile cinsiyet arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

Öğretmenlerin ders kitabında ölçme değerlendirmeye ilişkin toplam görüş puanları ile cinsiyet arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Bu bulgudan ders kitabında ölçme değerlendirme ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. Öğretmenlerin Ders Kitaplarına İlişkin Düşüncelerinin Unvan Değişkenine Göre Analizinden Elde Edilen Bulgular:

Araştırmadan elde edilen verilerde “Öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili düşünceleri ile unvanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmış; ve elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir. Verilere bağımsız örneklem t testinin uygulanmasının sebebi araştırmaya katılan öğretmenlerin uzman öğretmen ve öğretmen olmak üzere sadece iki farklı unvana sahip olmalarıdır.

Tablo 4. Unvan Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

	Unvan	N	\bar{X}	ss	Levene Testi		sd	t	P																																																																
					F	p																																																																			
Hazırlık çalışmalarının niteliği	Uzman Öğretmen	30	2,00	0,47	1,822	0,180	96	0,774	0,441																																																																
	Öğretmen	68	1,91	0,54						Konuların işlenişi	Uzman Öğretmen	30	2,49	0,47	0,265	0,608	96	0,242	0,809	Öğretmen	68	2,51	0,49	Ders kitabında etkinlikler	Uzman Öğretmen	30	2,45	0,44	3,262	0,074	96	0,787	0,433	Öğretmen	68	2,39	0,35	Yardımcı unsurlar	Uzman Öğretmen	30	2,17	0,37	0,081	0,777	96	0,410	0,682	Öğretmen	68	2,20	0,39	Ders kitabının yapısı	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,41	0,179	0,673	96	2,248	0,027	Öğretmen	68	2,48	0,41	Ölçme değerlendirme	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,39	0,152	0,697	96
Konuların işlenişi	Uzman Öğretmen	30	2,49	0,47	0,265	0,608	96	0,242	0,809																																																																
	Öğretmen	68	2,51	0,49						Ders kitabında etkinlikler	Uzman Öğretmen	30	2,45	0,44	3,262	0,074	96	0,787	0,433	Öğretmen	68	2,39	0,35	Yardımcı unsurlar	Uzman Öğretmen	30	2,17	0,37	0,081	0,777	96	0,410	0,682	Öğretmen	68	2,20	0,39	Ders kitabının yapısı	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,41	0,179	0,673	96	2,248	0,027	Öğretmen	68	2,48	0,41	Ölçme değerlendirme	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,39	0,152	0,697	96	1,481	0,142	Öğretmen	68	2,55	0,40								
Ders kitabında etkinlikler	Uzman Öğretmen	30	2,45	0,44	3,262	0,074	96	0,787	0,433																																																																
	Öğretmen	68	2,39	0,35						Yardımcı unsurlar	Uzman Öğretmen	30	2,17	0,37	0,081	0,777	96	0,410	0,682	Öğretmen	68	2,20	0,39	Ders kitabının yapısı	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,41	0,179	0,673	96	2,248	0,027	Öğretmen	68	2,48	0,41	Ölçme değerlendirme	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,39	0,152	0,697	96	1,481	0,142	Öğretmen	68	2,55	0,40																						
Yardımcı unsurlar	Uzman Öğretmen	30	2,17	0,37	0,081	0,777	96	0,410	0,682																																																																
	Öğretmen	68	2,20	0,39						Ders kitabının yapısı	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,41	0,179	0,673	96	2,248	0,027	Öğretmen	68	2,48	0,41	Ölçme değerlendirme	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,39	0,152	0,697	96	1,481	0,142	Öğretmen	68	2,55	0,40																																				
Ders kitabının yapısı	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,41	0,179	0,673	96	2,248	0,027																																																																
	Öğretmen	68	2,48	0,41						Ölçme değerlendirme	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,39	0,152	0,697	96	1,481	0,142	Öğretmen	68	2,55	0,40																																																		
Ölçme değerlendirme	Uzman Öğretmen	30	2,68	0,39	0,152	0,697	96	1,481	0,142																																																																
	Öğretmen	68	2,55	0,40																																																																					

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliğine ilişkin toplam görüş puanları ile unvanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bu bulgudan ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliği ile unvan arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ders kitabında etkinliklere ilişkin toplam görüş puanları ile unvanları arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Ders kitabının yapısı ile ilgili olarak ise uzman öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre daha olumlu görüşe ($\bar{X} = 2,68$) sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders kitabının yapısına ilişkin toplam görüş puanları ile unvan arasındaki ilişki istatistiksel olarak incelenmiş ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($t_{(96)} = 2,248$; $p < 0,05$). Bu bulgu, ders kitabının yapısı ile ilgili görüşlerin unvan ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin ders kitabında ölçme değerlendirmeye ilişkin toplam görüş puanları ile unvanları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > 0,05$). Öğretmenlerin ders kitabında yardımcı unsurların ve konuların işlenişine ilişkin toplam görüş puanları ile unvanları arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

4. Öğretmenlerin Ders Kitaplarına İlişkin Düşüncelerinin Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Analizinden Elde Edilen Bulgular:

Araştırmadan elde edilen verilerde “Öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili düşünceleri ile görev yaptıkları okul türü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmış ve bunun için verilere tek yönlü ANOVA uygulanmış, sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

<i>Faktör</i>	<i>Unvan</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>Varyansın kaynağı</i>	<i>Karelerin Ortalaması</i>	<i>sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Hazırlık çalışmalarının niteliği	Fen Lisesi	13	1,81	0,38	Gruplar Arası	1,944	3	2,518	0,063
	Anadolu Lisesi	45	1,99	0,53					
	Genel Lise	20	1,71	0,47	Grup İçi	24,189	94		
	Meslek Lisesi	20	2,13	0,56					
Konuların işlenişi	Fen Lisesi	13	2,39	0,57	Gruplar Arası	0,879	3	1,262	0,292
	Anadolu Lisesi	45	2,59	0,47					
	Genel Lisesi	20	2,38	0,52	Grup İçi	21,838	94		
	Meslek Lisesi	20	2,53	0,39					
Ders kitabında etkinlikler	Fen Lisesi	13	2,37	0,30	Gruplar Arası	0,561	3	1,333	0,268
	Anadolu Lisesi	45	2,49	0,36					
	Genel Lise	20	2,32	0,48	Grup İçi	13,192	94		
	Meslek Lisesi	20	2,34	0,33					
Yardımcı unsurlar	Fen Lisesi	13	2,23	0,37	Gruplar Arası	0,112	3	0,281	0,839
	Anadolu Lisesi	45	2,21	0,42					
	Genel Lise	20	2,17	0,37	Grup İçi	13,876	94		
	Meslek Lisesi	20	2,13	0,31					
Ders kitabının yapısı	Fen Lisesi	13	2,46	0,36	Gruplar Arası	1,133	3	2,234	0,089
	Anadolu Lisesi	45	2,63	0,45					
	Genel Lise	20	2,39	0,43	Grup İçi	15,896	94		
	Meslek Lisesi	20	2,55	0,31					
Ölçme değerlendirme	Fen Lisesi	13	2,59	0,34	Gruplar Arası	0,836	3	1,783	0,156
	Anadolu Lisesi	45	2,68	0,42					
	Genel Lise	20	2,44	0,42	Grup İçi	14,683	94		
	Meslek Lisesi	20	2,53	0,35					

Tablo 5 incelendiğinde meslek lisesinde görev yapan kimya öğretmenlerinin ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliğine ilişkin toplam görüş puanlarının aritmetik ortalamasının en yüksek ($\bar{X}=2,13$) olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü ile ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliğine ilişkin toplam görüş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu bulgudan ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliği ile görev yapılan okul türü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Görev yapılan okul türü ile ders kitabında konuların işlenişi, ders kitabında etkinlikler, ders kitabının yapısı, ders kitabında yardımcı unsurlar ve ders kitabında ölçme değerlendirmeyle ilişkin toplam görüş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu bulgudan ders kitabında konuların işlenişi, ders kitabında etkinlikler, ders kitabının yapısı, ders kitabında yardımcı unsurlar ve ders kitabında ölçme değerlendirme ile görev yapılan okul türü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. Öğretmenlerin Ders Kitaplarına İlişkin Düşüncelerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Analizinden Elde Edilen Bulgular:

Araştırmadan elde edilen verilerde "Öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili düşünceleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna cevap aranmış ve bunun için verilere tek yönlü ANOVA uygulanmış, sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları*

Faktör	Kıdem	N	\bar{X}	ss	Varyansın kaynağı	Karelerin Ortalaması	sd	F	p
Hazırlık çalışmalarının niteliği	6-10	21	2,24	0,64	Gruplar Arası	2,725	3	3,609	0,016
	11-15	42	1,80	0,49					
	16-20	26	1,92	0,44	Grup İçi	23,404	93		
	21-+	8	1,94	0,18					
Konuların işlenişi	6-10	21	2,65	0,44	Gruplar Arası	1,061	3	1,521	0,214
	11-15	42	2,54	0,56					
	16-20	26	2,38	0,35	Grup İçi	21,626	93		
	21-+	8	2,38	0,52					
Ders kitabında etkinlikler	6-10	21	2,55	0,26	Gruplar Arası	1,096	3	2,694	0,051
	11-15	42	2,44	0,43					
	16-20	26	2,31	0,32	Grup İçi	12,614	93		
	21-+	8	2,20	0,40					
Yardımcı unsurlar	6-10	21	2,21	0,39	Gruplar Arası	0,065	3	0,144	0,933
	11-15	42	2,21	0,41					
	16-20	26	2,17	0,30	Grup İçi	13,915	93		
	21-+	8	2,13	0,50					
Ders kitabının yapısı	6-10	21	2,60	0,40	Gruplar Arası	0,126	3	0,232	0,874
	11-15	42	2,52	0,45					
	16-20	26	2,53	0,37	Grup İçi	16,861	93		
	21-+	8	2,48	0,51					
Ölçme değerlendirme	6-10	21	2,65	0,38	Gruplar Arası	0,160	3	0,323	0,808
	11-15	42	2,59	0,46					
	16-20	26	2,53	0,34	Grup İçi	15,351	93		
	21-+	8	2,56	0,33					

* Araştırmada 1-5 yıl hizmet süresine sahip tek bir öğretmen olduğundan bu analizden çıkarılmış ve 97 örneklem üzerinden analiz yapılmıştır.

Tablo 6 incelendiğinde kimya öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliğine ilişkin toplam görüş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($F_{(3,93)}=3,609$; $p<0,05$). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğuna karar vermek için ANOVA analizinde Bonferroni analizi uygulanmış ve 6-10 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerle, 11-15 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler arasında, 6-10 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Nitekim 6-10 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerin ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliğine ilişkin toplam görüş puanlarının aritmetik ortalaması en yüksektir ($\bar{X}= 2,24$). Bu bulgu, 6-10 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerin ders kitabında hazırlık çalışmalarının niteliğine yönelik daha olumlu görüşe sahip oldukları şeklinde yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin hizmet süresi ile ders kitabında konuların işlenişi, ders kitabında etkinlikler, ders kitabında yardımcı unsurlar, ders kitabının yapısı ve ders kitabında ölçme değerlendirmeyle ilişkin toplam görüş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu bulgudan ders kitabında konuların işlenişi, ders kitabında etkinlikler, ders kitabında yardımcı unsurlar, ders kitabının yapısı ve ders kitabında ölçme değerlendirme ile mesleki kıdem arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

b. Açık Uçlu Sorulardan Elde Edilen Bulgular:

Araştırmada, öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine analiz edebilmek için açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu sorulardan birincisi, "Ders kitaplarının eksik gördüğünüz tarafları var mı? Cevabınız evet ise lütfen ders kitaplarını hangi yönlerden eksik gördüğünüzü belirtiniz."dir. Öğretmenlerin %77'si (N=75) ders kitaplarında eksiklikler bulunduğunu bildirmiştir. Öğretmenlerin ders kitaplarının eksik gördükleri yönleri aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

- Konuların işlenişinde daha fazla etkinliğe yer verilmeli. Ayrıca, dönem içerisinde öğrenciye verilecek proje ve performans görevleri ders kitabında belirtilmeli (N=55).
- Ders kitabı, öğretim programını yeterince yansıtmamakta ve kazanımları tam olarak açıklayamamaktadır. Sözel konuşma atom konusunda olduğu gibi bazı konularda öğretim programının "sınırlılıkları ve işleniş derinliği" uyarılarına uyulmamıştır (N=49).
- Ders kitabı öğrenci seviyesine uygun değildir. Öğrencilerin anlayabileceği bir dil kullanılmamıştır (N=33).
- 10. sınıf 1. üniteye atom ve elektrik konuları öğrencilere zor kavratılmaktadır. Biraz basitleştirilmesi gerekmektedir. Örneğin, atom konusunda işlenen Heisenberg Belirsizlik İlkesi, Young deneyi, katot ışınları ve Schrödinger denklemi öğrencileri kimya dersinden uzaklaştırmaktadır. Dolayısıyla bu konular ya sadeleştirilmeli ya da öğrencinin seviyesine uygun, anlayabileceği bir dille açıklanmalıdır. Ayrıca bu konu ile ilgili sorulan ölçme değerlendirme soruları da öğrenci seviyesinin oldukça üzerindedir (N=64).
- 10. sınıf konuları haftada 2 saat işlenerek bitirilememektedir. Dolayısıyla kimya dersine ayrılan süre artırılmalıdır (N=70).

- Görsel materyallerle daha çok desteklenmelidir (N=18).
- Öğretim programının ölçme değerlendirme ile ilgili kısmında yaşanan sorunlar ders kitabında da görülmektedir. Ayrıca ölçme değerlendirme soruları yeterli sayıda değildir. Özellikle çoktan seçmeli soruların sayısı mümkün olduğunca artırılmalıdır (N=40).
- Ders kitabının nasıl işleneceği konusunda öğretmeni yönlendiren öğretmen kılavuz kitabı hazırlanmalıdır (N=15).
- Daha fazla güdüleme soruları sorularak kazanımların daha etkin öğrenimi sağlanabilir (N=9).
- 9. sınıfta işlenen kondenzasyon ve polimerizasyon konuları öğrenci seviyesinin üzerinde kalmaktadır (N=13).
- Ders kitabına “Biliyor musunuz?” gibi güncel bilgilerin verildiği bir bölüm konularak öğrencilerin konuyu günlük yaşamla daha ayrıntılı ilişkilendirebilmeleri sağlanabilir. Ayrıca hazırlık çalışmalarının sayısı artırılmalıdır. Böylece öğrencileri konuya güdülemek, derse ilgisini çekmek daha kolay hâle gelir (N=10).

Öğretmenlere sorulan ikinci açık uçlu soru “Ders kitapları daha nitelikli hâle nasıl getirilebilir?”dir. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda özetlenmiştir:

- Ders kitapları, akademisyenler koordinatörlüğünde, kitap yazımı konusunda deneyimli ve uzman kişilerce geniş katılımlı bir ekip tarafından hazırlanmalıdır. Konular öğrencinin anlayabileceği şekilde, seviyesine uygun, sade bir dille yazılmalı ve mutlaka öğretim programı göz önünde bulundurulmalıdır.
- Ders kitaplarının özellikle değerlendirme bölümleri yeniden ele alınmalıdır. Değerlendirme bölümündeki sorular, öğrencilerin seviyelerine uygun olmalı ve farklı soru tiplerine yer verilmelidir.
- Millî Eğitim Bakanlığı web sitesinde bir portal açılarak her öğretmenin fikirleri ve katkıları orada toplanıp değerlendirilebilir. Öğretmenler bu portalı şifre ile girer ve kitaplarla ilgili hataları yetkililere ulaştırabilirler. Bu görüşler doğrultusunda kitaplar üzerinde gerekli görülen düzeltmeler yapılarak daha nitelikli hâle getirilebilir.
- Etkinlik kitabı adı altında ikinci bir kitap çıkarılmalıdır.
- Ders kitaplarına her bölüm içinde boş sayfalar koyularak öğrencinin kitaba not alması sağlanabilir. Böylece öğrenci kitaptaki notlarına bakarken kitabı daha çok kullanır.
- Öğrenci ders kitabının yanında öğretmen kılavuz kitabının hazırlanması uygun olur. Ayrıca ders kitaplarının yanında flash animasyonlar içeren CD’ler ilave edilebilir.
- Fen lisesi, Anadolu lisesi, genel lise, meslek lisesi gibi hâlihazırdaki tüm okul türlerinde aynı ders kitapları okutulmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretimden sonra seviyelerine göre sınavlarla ortaöğretime öğrenci seçmekte ancak farklı okul türündeki öğrencilerin tamamına aynı ders kitapları okutulmaktadır. Dolayısıyla ders kitapları okul türü ve öğrenci seviyeleri göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır.

Öğretmenlere sorulan üçüncü açık uçlu soru “Ders kitabı yazım sürecinin nasıl olması gerekir” şeklindedir. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda özetlenmiştir:

- Öğretim programları hazırlanırken paralel olarak ders kitapları hazırlığı yapılmalı; öğretim programları ile ders kitabı yazımı paralel yürütülmelidir.
- Kitap yazım komisyonlarında, alanlarında uzman, öğrenci seviyesi ve profilini iyi tahlil etmiş öğretmenler, akademisyenler, dil uzmanları, eğitim bilimleri uzmanı, ölçme değerlendirme uzmanı, grafiker, istatistik uzmanı bulunmalıdır. Süre altyapı çalışmaları için yeterli olmalıdır. Kitap incelemecilerin de mutlaka öğretmenlik yapmış olmaları ve sahayı iyi tanıyor olmaları gerekir.
- Kimya öğretim programını hazırlayan uzmanların başkanlığında toplanacak bir ekip, ders kitaplarını yazmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı’ndan istekli öğretmenleri seçip ders kitaplarının öğretim programına uygunluğunu kontrol etmelidir.

Öğretmenlere sorulan dördüncü soru “Ders kitabı olmak üzere incelemeye verilen baskıya hazır nüshanın aşağıdakilerden hangisince ders kitabı olarak okutulmasına karar vermesini onaylarsınız?”dır. (Birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri söylenmiştir.) Öğretmenlerin görüşleri aşağıdadır:

- a. dersi okutan deneyimli öğretmenler (%80; N=79)
- b. akademisyenler (%67; N=66)
- c. bakanlıkta görev yapan uzmanlar (%38; N=37)
- ç. öğrenciler (%36; N=35)
- d. eğitim yayıncıları (%26; N=25)
- e. eğitim sendikaları (%9; N=9)

Açık uçlu soruların sonunda belirtmek istedikleri diğer konuları yazmaları istenmiş ve aşağıdaki görüşleri ifade etmişlerdir:

- 9. sınıf kitabındaki kimyasal bağlar (iyonik, kovalent) ve bileşik oluşumu konuları öğretim programı doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.
- 10. sınıf Atomun Yapısı ünitesi öğretim programına göre yeniden ele alınmalıdır.
- 9 ve 10. sınıf konuları ders saati süresi yetersizliğinden yetiştirilememektedir. Ders kitaplarının ve öğretim programlarının içeriğinin yetiştirilebilmesi için ders saati süreleri 9 ve 10. sınıflarda en az 3 saat olmalıdır.
- 9. sınıf Simyadan Kimyaya ünitesi gibi öğrencilerde bilimsel merak uyandıracak konular artırılmalıdır.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili çeşitli boyutlarda görüşlerinin aritmetik ortalamasının farklı olmasına rağmen, genel olarak ders kitabı görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Tablo 3). Yine öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili görüşleri ile görev yaptıkları okul arasındaki ilişkiye bakıldığında da anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Tablo5). Öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili görüşleri ile unvanları arasındaki ilişkiye bakıldığında sadece “Ders kitabının yapısı” boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Yine öğretmenlerin ders kitaplarıyla ilgili görüşleri ile mesleki kıdemleri arasındaki ilişki incelendiğinde 6-10 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerle, 11-15 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler arasında, 6-10 yıl hizmet süresine sahip öğretmenler lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6).

Sonuç olarak elde edilen veriler doğrultusunda, öğretmenlerin kimya dersi 9 ve 10. sınıf kitaplarına ilişkin olumlu görüşlere sahip olmaları yanında bazı olumsuz görüşleri de bulunduğu belirlenmiştir. Örneğin öğretmenlerin önemli bir kısmı ders kitaplarının hazırlık çalışmalarının yeterli olduğunu ancak öğrencileri konuya güdüleme, derse odaklama çalışmalarının sayısının artırılabilceğini düşünmektedir. Bu sonuç, öğretim programının yapılandırıcı yaklaşım vurgusunun ders kitaplarının hazırlık çalışmaları kısmında uygulandığı şeklinde yorumlanmıştır. Çünkü yapılandırıcı yaklaşıma göre işlenen bir derste öğrencilerin önbilgilerini belirlemek ve konuya motive etmek önemli bir olgudur (Brooks & Brooks, 1997).

Öğretim programının günlük yaşam vurgusuna öğretmen görüşlerine göre ders kitaplarında uyulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günlük yaşamdan örnekler verilen, günlük yaşamla ilişkilendirilen fen konularının daha kalıcı olduğu bilinmektedir (McComas vd., 2002). Çakır (2009) tarafından yapılan çalışmada da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. İlköğretim matematik beşinci sınıf kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirildiği çalışmada öğretmenlerin ders kitabının günlük yaşamla ilişkilendirildiği görüşünü benimsedikleri belirlenmiştir. Ülkemizde yeni hazırlanan kitaplarla ilgili öğretmenlerin öğrencilerin öğrendiklerini günlük yaşamla ilişkilendirebilmelerini sağlayacak nitelikte olduklarını düşünmeleri önemli bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

Öğretmenler genel olarak ders kitaplarının öğrencilerde bilimsel merak uyandırdığı görüşünü dile getirmişlerdir. Bu sonuç öğretim programının bilimsel kavramların tarihsel gelişimi içinde verilecek tarzda hazırlanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yani öğretim programının bu yapısının ders kitaplarına yansıtılmıştır. Örneğin Simyadan Kimyaya ünitesinde kimyanın bilim olma süreci tarihi gelişimi içerisinde verilmektedir. Bu ise öğrencilerde bilimsel merak uyandırmaktadır. Öğretmenlerin çoğunlukla, ders kitaplarının öğrencilerde muhakeme becerisini geliştirmeye, araştırma-inceleme yapmaya, sorgulama becerilerini geliştirmeye, eleştirel düşünmeyi sağlamaya pek fazla katkısının olmadığını düşünmeleri de ders kitabı yazarlarınca dikkate alınması gereken önemli sonuçlardan biri olarak görülmektedir. Oysa çağdaş fen programlarının temel vurgularından birisi öğrencide kavramsal gelişim sağlaması yanında beceri gelişimini de sağlamaktır (Fenstermacher & Soltis, 2004; Dökme & Ozansoy, 2004). Kimya dersi öğretim programının da öğrencide beceri gelişiminin önemsenmesi gerektiğini vurguladığı görülmektedir (URL-2, 2007). Ancak

öğretim programının bu yapısının ders kitaplarında kısmen yerini bulsa da yeterince sağlanmadığı öğretmen görüşlerince belirlenmiştir.

Öğretmenlerin ders kitaplarındaki etkinliklerle ilgili genelde olumlu görüş belirtmeleri dikkate değer sonuçlardan biri olarak düşünülmüştür. Sözel gelişmiş öğretmenler etkinliklerin bizzat öğrencilerin etkinliğe iştirak edecekleri nitelikte düzenlendiği fikrine çoğunlukla olumlu görüş bildirmişlerdir. Etkinlikler öğrencilerde gözlem yapma, veriler arasında ilişki kurma, sonuç çıkarma gibi bazı bilimsel süreç becerilerini kazandırmaktadır (Çepni vd, 1997). Bu bakımdan öğrencilerin bizzat etkinliğe iştirak etmeleri önemlidir. Benzer şekilde öğretmenlerin, etkinliklerin özelliğine göre grup, gruplar arası ya da bireysel çalışmalara yönlendirilecek nitelikte olduğu fikrine de çoğunlukla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin ders kitaplarında her konuya ilişkin yeterince etkinlik bulunmadığı sonucuna gerek ölçek maddelerine, gerekse de açık uçlu sorulara verdikleri cevaplarla belirlenmiştir. Oysa fen bilimleri eğitiminin mümkün olduğunca etkinlik temelli yapılması gerekir. Çepni vd. (1997) etkili fen öğretiminin sağlanması için laboratuvar etkinliklerinin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bakımdan ders kitaplarında etkinlikler mümkün olduğunca artırılmalıdır.

Öğretmenlerin ders kitabının konuya motive edici nitelikte hazırlandığı fikrine çok yüksek oranda katılmaları önemli sonuçlardan biri olarak görülmüştür. Benzer sonuca Aydın'ın (2010) araştırmasında rastlanmıştır. Aydın (2010) araştırmasında öğretmenlerin gözlem yapma ve keşfetme konusunda ders kitabının çoğu zaman motive edici nitelikte hazırlandığı görüşünü savunduklarını tespit etmiştir.

Ders kitabındaki kavramların öğrenci seviyesine uygun olmadığını düşünen öğretmenlerin azımsanamayacak kadar çok olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler açık uçlu sorularda da özellikle 10. sınıf Atomun Yapısı ünitesinde Schrödinger denklemi, Heisenberg belirsizlik ilkesi, Young deneyi gibi bazı konuların ve kavramların öğrenci seviyesi üzerinde olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde öğretmenlerin önemli bir kısmı ders kitabında gereksiz bilgi ve ayrıntılara yer verildiğini düşünmektedir. Çakır (2006) ilköğretim dördüncü sınıf matematik ders kitapları ile ilgili yaptığı çalışmada ders kitabında verilen örneklerin öğrenci seviyesine uygun olmadığını belirlemiştir. Özsoy (2007) ilköğretim fen ve teknoloji ders kitabı ile ilgili yaptığı çalışmada ise kitapların öğrenci seviyesine kısmen uygun olduğunu tespit etmiştir. Ders kitapları ile ilgili yapılacak revizyon çalışmalarında öğretmenlerin bu görüşleri dikkate alınabilir.

Açık uçlu sorulardan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin kimya öğretim programının en çok ölçme değerlendirme kısmı ile ilgili sorunlar yaşadıkları tespit edilmiş, yapılan informal görüşmelerle de bu bulgu desteklenmiştir. Benzer bir bulguya öğretmenlerin ders kitaplarının ölçme değerlendirme bölümleri ile ilgili görüşlerinde rastlanmaktadır. Öğretmenlerin gerek ölçek maddelerine gerekse açık uçlu sorulara verdiği cevaplardan bazı ölçme değerlendirme sorularının öğrenci seviyesinin üzerinde olduğunu düşündükleri, değişik ölçme değerlendirme sorularına yeterince yer verilmediği, soruların uzun zaman alan matematiksel çözümler gerektirdiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Arslan ve Özpinar (2009b) 6. sınıf matematik ders kitabının öğretim programını ne derece yansıttığını belirlemek üzere yaptıkları araştırmalarında ölçme değerlendirme boyutunda ciddi sorunlar bulunduğunu belirlemişlerdir.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre ilerdeki araştırmacılar, ders kitabı yazarları, kitap inceleyen uzmanlar ve öğretmenler için aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Ders kitapları öğretmen görüşleri ve öğretim programı çerçevesinde revize edilebilir.
- Ders kitaplarında öğrenci seviyesinin göz önünde bulundurulması kitapların daha işlevsel hâle gelmesini sağlayabilir.
- Ölçme değerlendirme soruları öğretim programı önerilerince farklı soru tiplerini de içerebilir.
- Ölçme değerlendirme sorularındaki matematiksel hesaplamalarla elde edilen değerler tam sayı olacak şekilde düzenlenebilir.
- Ders kitaplarının daha nitelikli hale nasıl getirilebileceğine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Arslan, S. & Özpınar, İ. (2009a). İlköğretim 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. **Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, 12, 97-113.
- Arslan, S. ve Özpınar, İ. (2009b). Yeni İlköğretim 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi. **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3 (36), 26-38.
- Atıcı, T., Samancı Keskin, N. & Özel, Ç. A. (2007). İlköğretim Fen Bilgisi Ders Kitaplarının Biyoloji Konuları Yönünden Eleştirel Olarak İncelenmesi ve Öğretmen Görüşleri. **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 5(1), 115-131.
- Aycan, S., Kaynar, Ü., Türkoğuz, S. & Arı, E. (2002). İlköğretimde Kullanılan Fen Bilgisi Ders Kitaplarının Bazı Kriterlere Göre İncelenmesi. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı*, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Aydın, A. (2010). Kimya 1 Ders Kitabının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. **Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11 (1), 207-224.
- Balci, A. (2009). **Sosyal Bilimlerde Araştırma**. Ankara: Pegem A Yayınevi
- Brooks J.G. & Brooks, M. G. 1997. *In Search of Understanding The Case for Constructivist Classrooms*. Association for Supervision and Curriculum Development, Virginia: USA.
- Ceyhan, E. & Yiğit, B. (2003). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çakır, A. (2006). **İlköğretim Dördüncü Sınıf Matematik Ders Kitapları ile İlgili Öğretmen Görüşleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çakır, İ. (2009). **İlköğretim Beşinci Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çepni, S., Ayas, A., Johnson, D. & Turgut, F. (1997). **Fizik Öğretimi**. YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. Ankara: YÖK Yayınları.
- Çepni, S., Ayvaci, H. S. & Keles, E. (2001). Fizik Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği Geliştirmek için Örnek Bir Çalışma. **Millî Eğitim Dergisi**, 152, 27-33.
- Demir, C., Maskan, A.K., Çevik, Ş. & Baran, M. (2009). Ortaöğretim 9. Sınıf Fizik Ders Kitabının Ders Kitabı Değerlendirme Ölçütlerine Göre İncelenmesi. **Dicle Üniversitesi Ziya**

- Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, 13, 125-140.
- Demirbaş, M. (2008). İlköğretim 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitaplarının Belirli Değişkenler Bakımından İncelenmesi. **Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11, 53-68.
- Demirel, Ö. ve Kıroğlu, K. (2005). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğru, M. ve Ataalkın, A.N. (2008). Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak Fen ve Teknoloji Ders Kitap Setlerine Eleştirel Bir Bakış. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi. Çanakkale.
- Dökme, İ. & Ozansoy, Ü. (2004). Fen Öğretiminde İletişim Kurabilme Becerisi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Eğitim Fakültesi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Duman, T., Karakaya, N., Çakmak, M., Eray M. & Özkan, M. (2001). **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu-Matematik 1-8**, L. Küçükahmet (Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Fenstermacher, G.D. & Soltis, J.F. 2004. *Approaches to Teaching*. Teachers College Press: New York, USA.
- Güzel, H., Oral, İ. & Yıldırım, A. (2009). Lise II Fizik Ders Kitabının Fizik Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi. **Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi**, 27, 133-142.
- Karamustafaoğlu, O., Yaman, S. & Karamustafaoğlu, S. (2005). Fen ve Teknoloji Eğitiminde Öğrenme ve Öğretim Materyalleri. T. Kesercioğlu ve M. Aydoğdu (Editörler). **Fen ve İlköğretimde Teknoloji Öğretimi**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2000). **Bilimsel Araştırma Yöntemi –Kavramlar, İlkeler, Teknikler-**. 10. Baskı Ankara: Nobel Yayınevi.
- McComas, W.F., Clough, M.P. & Almazroa, H. (2002). Rationales for the Nature of Science in Science Instruction. Editor McComas, W.F. *The Nature of Science in Science Education*. New York: Kluwer Academic Publishers.
- MEB (2007). Ders Kitapları İle Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge. *Tebliğler Dergisi*, No: 2597.
- Nakiboğlu, C. (2009). Deneyimli Kimya Öğretmenlerinin Ortaöğretim Kimya Ders Kitaplarını Kullanmalarının İncelenmesi. **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 10 (1), 91-101.
- Öcal, A. ve Yiğittir, S. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kırıkkale Örneği). **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8 (1), 51-61.
- Özsoy, H. (2007). **İlköğretim 4-5. Sınıf Fen ve Teknoloji Ders Kitaplarının Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri Bağlamında Değerlendirilmesi**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- TÜGIAD. (1993). *2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar*. Eğitim Serisi, Ağustos.
- URL-1 (2010). www.tse.gov.tr. Türk Standartları Enstitüsü. (URL Erişim tarihi, 28.12.2010).
- URL-2 (2007). . Ortaöğretim 9. Sınıf Kimya Öğretim Programı. (URL Erişim tarihi: 07.07.2010).
- Ünsal, Y. ve Güneş, B. (2002). Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak MEB İlköğretim 4. Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabına Fizik Konuları Yönünden Eleştirel Bir Bakış. **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 22 (3), 107-120.
- Ünsal, Y. ve Güneş, B. (2003). İlköğretim 6. Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabının Fizik Konuları Yönünden İncelenmesi. **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23 (3), 115-130.
- Ünsal, Y. ve Güneş, B. (2004). Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak MEB Lise I. Sınıf Fizik Ders Kitabının Eleştirel Olarak İncelenmesi. **Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2(3), 305-321.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayınevi.

EVALUATION OF 9 AND 10 CLASSES CHEMISTRY TEXTBOOKS ACCORDING TO TEACHERS VIEWS

Orhan ERCAN*

Kadir BİLEN**

Abstract

Chemistry textbooks was started to rewrite along with changes in chemistry curriculum in 2007. Textbooks are most important sources for teachers. The purpose of this study was to determine teachers' views. For this purpose, the scale were developed by the researchers. After pre-applications, Ministry of Education organized chemistry curriculum course with participation, of 98 teachers. Factor analysis revealed six factors. Cronbach's alpha reliability coefficient was founded 0.89. Teachers' views about scale items given frequency and percentage, in addition teachers' views statistically were analyzed according to the variables gender, school type, title, and period of service. SPSS 15.0 program was used for data analysis. At the end of research; teachers' thinking about textbooks, some deficiencies has been found in preparatory work, assessment and evaluation have some problems, educational program does not fully reflect, activity not enough, some units is very intense.

Key Words: Textbooks, chemistry course, teachers' views

* KSU, Faculty of Education, Department of Primary School Teaching, Science Teaching Education

** KSU, Faculty of Education, Department of Primary School Teaching, Kahramanmaraş